

Onder de Zwarte Zon

EERDER VERSCHENEN VAN ROLF WENNEKES

Tussen wetenschap en mystiek. TM een fictie van verlichting

In de ban van de goeroe. De zoete verleiding van

Transcendente Meditatie

Fiktion und Literatur. Ein Essay zur Theorie des Fiktiven

Het hellend vlak. Een novellistisch portret

Rolf Wennekes, september 1953

ROLF WENNEKES

ONDER DE ZWARTE ZON

De verleiding van de nazi-mystiek

Een mozaïekvertelling

NOORDBOEK

© 2024 Rolf Wennekes | uitgeverij Noordboek

Omslagontwerp Bart van den Toorn

Boekverzorging Elgraphic

Druk Wilco, Amersfoort

ISBN 978 94 6471 134 9

NUR 680

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van uitgeverij Noordboek, postbus 234, 8400 AE Gorredijk, Nederland – info@noordboek.nl.

De uitgeverij stelt alles in het werk om op milieuvriendelijke en duurzame wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council (fsc) mag dragen. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Noordboek is onderdeel van
20 leafdesdichten en in liet fan wanhoop bv

www.noordboek.nl

Voor Hadassah

Stamboom Wennekes-Van Hooijdonk

Andreas Theodorus (Adries) van Hooijdonk

(1831-1910)

x

Jacoba Maria Liessen

(1844-1927)

Johannes Antonius (Jan) Wennekes

(1857-1928)

x

Maria Meijerink

(1855-1916)

Andreas Henricus Maria (André) van Hooijdonk

(1879-1961)

x

Catharina Huberta Maria (Toos) de Wit

(1883-1971)

Christianus Theodorus (Chris)

Wennekes

(1892-1967)

x

Bartholomea Maria Juliana (Bertha)

Brocken

(1886-1962)

— **Andreas Henricus Franciscus (Dré)**

van Hooijdonk

(1921-1992)

— **Elisabeth Charlotte Maria (Bep)**

van Hooijdonk

(1923-2012)

— **Peternella Adriana Johanna (Nel) van Hooijdonk**

(1928-1997)

x

Jo Kemperman

(1922-2010)

— **Marjan** (1949)

— **Eric** (1951)

— **Corrie** (1917-2004)

— **Riet** (1919-1996)

— **Jan** (1920-?)

— **Ans** (1921-2007)

— **Jacoba Antonia Elisabeth (Koos)**

van Hooijdonk

(1924-1993)

x

— **Franciscus Leonardus Joseph (Frans)**

Wennekes

(1923-2004)

— **Frank** (1952)

— **Nikie** (1954)

— **Ellen** (1959)

— **Rudolf Franciscus Joseph (Rolf) Wennekes**

(1951)

x

Adriana Johanna (Ria) Leenheer

(1952-2017)

— **Iris Amrita** (1982)

— **Adriënne Karuna** (1987)

INHOUD

Voorwoord: Maarten van Rossem	11
Proloog: Open geheim	13
1. André van Hooijdonk	17
2. De brug	19
3. Het archief	22
4. Het woord	25
5. Bommen op de stad	26
6. Zwarte Zon	29
7. De rooie haan kraait	31
8. (Af)godsdienst	38
9. Goede tijding van het front	41
10. Hitler – van populist naar dictator	46
11. Panem et circenses – uit vreugde kracht	50
12. Dré's brieven aan de vrijer van zijn zus Bep	53
13. Dogfights boven de stad	58
14. Breaking Bad: bliksem in de oorlog	60
15. Dodelijke tang	62
16. De mythe van Stalingrad	66
17. Veldpost uit Stalingrad	69
18. Fuga van de dood: de furor teutonicus	72
19. Bevrijde stad	76
20. Zwijgende wijdingen	80
21. Door de buurjongen gearresteerd	86

22.	Schundliteratur	97
23.	Stammtisch	103
24.	Kwaadsprekerij	106
25.	Nijmeegs onderburgemeester	108
26.	Dré wordt vastgezet	111
27.	Cellenbroeder	113
28.	Arrestatie van twee dochters	123
29.	Over-pijn-zingen omtrent populisme	126
30.	Zure melk en bewijsstukken	143
31.	Bij kapper Spoek	149
32.	De koningin is ook maar een mens	155
33.	Sinte Steven van Nimwegen	157
34.	Dein ist mein ganzes Herz	159
35.	Surprise van de Sint	162
36.	Paaigronden	167
37.	Overplaatsing	181
38.	De barak	185
39.	Een onbarmhartig lot	188
40.	Kloosterkamp voor vrouwen	191
41.	De brave soldaat Geert	194
42.	Van oude mannen	204
43.	Van der Veer	211
44.	Bruine bladen voor groene agenten	218
45.	Mariabarak	221
46.	Negen ogen	225
47.	Panta Rhei(n)	227
48.	Wandelen in vrijheid	240
49.	Weer aangehouden	244
50.	Ontmoeting met Ludovico Van op de Venusberg	247
51.	Een rasboef?	260
52.	Wijding	263
53.	Noodwoning op historische grond	265
54.	De vaandeldrager	269

55. Verheven boven schuld én dood	274
56. Naar Wales	277
57. Tu quoque ...? Quasi un canto pastorale	281
58. Christus Teutonicus – Messias van de Zwarte Zon	285
Epiloog	307
Postscriptum	309
Afbeeldingen en hertaling inleidend citaat	317
Verklarende woordenlijst	318
Multimediale bibliografie, bronnen en qr-codes	339

*Gelijck de gemeene Wereld veeltijts vermaeck scheidt, in niet
sooseer het innerlijke gedeelte, de waere natuyr en origine van
een saeck, ofte voorval, te penetreren, als
wel te blyven hangen aen des selfs uytterlijke gedaente, Ende
daer van (hoe seer in de waerheyt misleyt!) naer eygen
sinnelijckeyd, een begrip te formeeren 't welck alsoo seer van de
reede devieert, als de bevatting van de constitutie van de saeck
selfs verscheyden is.*

– Patrick Barnewall,
ca. 1655 – ca. 1763, oudbetovergrootvader

Voorwoord

DOOR MAARTEN VAN ROSSEM

Er wordt in dit boek van alles aan de orde gesteld. De overtuigende kern van dit boek is echter de beschrijving en analyse van een familiegeheim. De grootvader van de schrijver, André van Hooijdonk en zijn vrouw en kinderen waren ‘fout’ in de oorlog. Ten aanzien van zijn vrouw en dochters valt die term ‘fout’ eigenlijk nauwelijks vol te houden. ‘Fout’ in de zin van heulen met de vijand waren eigenlijk alleen de vader en zijn zoon. De vrouw en dochters vallen in zeker opzicht te beschouwen als slachtoffers van de overtuiging van de pater familias. Vader en zoon zijn na afloop van de oorlog gestraft voor hun onvaderlandslievend gedrag. Hoewel zij geen slachtoffers gemaakt hebben, zijn zij gearresteerd en in de gevangenis van Vught ingesloten. Beschreven als in dit boek is dat verblijf in de gevangenis eigenlijk al veel te veel van het goede geweest. Ze werden al vrij snel in vrijheid gesteld, maar het verblijf in Vught was zeer onaangenaam en medisch gezien risicovol, zo niet levensbedreigend. Hoewel het wellicht te begrijpen valt onder de omstandigheden, liep de veroordeling van betrekkelijk onschuldige meelopers kennelijk gemakkelijk uit de hand. Achteraf schuurt dat!

Maarten van Rossem

PROLOOG: OPEN GEHEIM

Wist ik veel, dat ik dit geheim pas ruim zestig jaar later zou ontdoen van zijn raadselachtige sluier? Sterker nog, ik wist, eind jaren 1950, niet eens dat het een geheim was, toen oom Dré, oudste zoon van mijn grootvader André van Hooijdonk, mij en mijn neef – we verschillen maar een paar dagen in leeftijd – mee naar de bovenste verdieping van het woon- en winkelpand aan de Nijmeegse Molenstraat 62 lokte. Het was een grote kale zolderverdieping met maar één kast. En het was er kurkdroog en schimmig en stoffig en de houten vloer kraakte onder iedere stap.

Oom Dré opende de hoge kast. De deur gaf een zucht. Kennelijk was die al jaren niet meer geopend. Het scharnier piepte zacht en het hout schaafde langs de sponning van de kast. Op de onderste plank lagen twee reusachtige grijze helmen met aan de zijkanten een kleine rode banier met witte cirkel met daarin een hakenkruisje. Oom Dré zette er een op mijn hoofd en een op die van mijn neef. God, wat was dat ding zwaar! Hij zag dat ik enige moeite moest doen om mijn hoofd recht te houden.

‘Daar krijg je een stevige nek van. Zo, en deze ook ...’ En van de bodem van de kast pakte hij twee floretten, waarvan de rechthoekige lemmeten wel een meter lang waren. Ieder van ons drukte hij er een in de hand. Koud en stroef voelde de greep aan.

‘Niet mee prikken of steken, jongens. Elkaar alleen maar op de helm slaan.’

Tik-tik-tik-tik. Eer ik het wist, begon mijn neef met zijn wapen op

mijn helm te meppen. Mijn wiebelhoofd hield ik zo recht mogelijk op mijn romp. Ik hoorde alleen het holle, metaalachtige getik op mijn kop. Maar ik voelde er niets van.

‘Hoezee!’ Oom Dré kwam op dreef. ‘Jongens, voorzichtig. Niet steken, alleen slaan. Geef elkaar maar flink klop, op je kop.’ Als scheidsrechter stond hij naast de jeugdige houwdegens. Uiteindelijk kwam ik los uit de verstarring van de eerste schrik en lukte het mij een salvo op het zware metalen hoofddekseel van mijn neef te lanceren.

‘Eén-één. Gelijkspel. Jongens, kom mee.’

Helmen en floretten werden terug in de kast gelegd en wij volgden hem naar zijn geheime *Führerhauptquartier*. Met een sleutel aan een enorme bos opende hij de deur. Wij betraden een vertrek dat voor driekwart met een grote tafelplaat was gevuld. Ik keek mijn ogen uit, want die enorme tafel was gevuld met een reusachtige hoeveelheid pantservoertuigen op schaal, houwitsers met lange loop, amfibievoertuigen, mini-jeeps met mitrailleur, militaire vrachtwagentjes, motorfietsjes met zijspan. Van elk wel twintig stuks, per groep keurig strak opgesteld, en alles van matgroene kunststof, sommige in camouflagekleuren.

‘Hier de stuka’s,’ zei hij, terwijl hij naar tientallen in een rechte lijn opgestelde vliegtuigjes met omhoog geknikte vleugels en een propeller op de neus wees. ‘Klaar om ieder moment op te stijgen voor *dog-fights* en de vijand zware verliezen toe te brengen. – En de troepen staan ook gereed om aan te vallen!’

Nu pas viel mijn blik op de misschien wel honderd soldaatjes, in alle mogelijke houdingen, schietend, met geweer of pistool in de aanslag, marcherend, met bazooka’s of een handgranaatje op een steel gooiend. Ook weer onberispelijk opgesteld. En rechts naast de manschappen, op blauwe ondergrond, een zware vloot oorlogsscheepjes van metaal, forse pantserkruisertjes met vóór en aan weerskanten kanonkoepels, vliegdekschepen, landingsvaartuigen met de klepjes omhoog.

‘Jongens, nu opletten! De strijd gaat namelijk losbarsten. Kijk goed

naar de pantserdivisie!’ Ik boog voorover en hield de tanks goed in het oog. De spanning steeg met de seconde.

‘Hier spreekt uw leider! Ik verklaar den oorlog!’ En terwijl hij met zijn handen onder de tafel frommelde, richtte hij zich tot ons.

‘Goed blijven kijken. Als ik met de sleutelbos rammel, gaan alle pantsers vuren!’

Secondenlang staat de tijd stil. – Sleutelgerammel. En weer beangstigende stilte. Dan rammelt oom Dré weer met zijn zware sleutelbos. Ik ben tot het uiterste gespannen, houd de adem in en durf haast niet met mijn ogen te knippen.

Pang!! Een snoeiharde explosie doorsnijdt de stilte. Ik deins terug en kijk geschokt naar mijn oom. En dan volgt nog zo’n oorverdovende knal!

En terwijl mijn oom mij met raadselachtige ogen aanstaart en ik, onnozele, met fluitende oren lijk weg te zakken in een diepe put, komen zijn handen onder de tafel vandaan, met in de rechter de zware sleutelbos en in de linker een alarmpistool waaruit een scherpe kruitdamp ontsnapt.